

YVES BERGER
JOHN BERGER

UÇUŞAN ETEKLER

BİR AĞIT

metis

UÇUŞAN ETEKLER

BİR AĞIT

YVES BERGER
JOHN BERGER

UÇUŞAN ETEKLER

BİR AĞIT

metis

Anne,

*Londra'daki ilk sergim yakında açılacak. Yanımda olmayışın
bilsen nasıl koyuyor bana.*

Burada olsaydın kim bilir ne mutlu olacaktın.

*Sana çok yakışan güzel giysilerinle canlanıyorsun gözümde,
yüreğimde gömülü o kendine has tebessümünle gülümsüyorsun.*

*Bir zamanlar, daha ben dünyaya gelmeden yaşadığın Noel Road
karşımda uzanıyor. Dudaklarından eksilmeyen tebessümünle
o yolda yürüyüşünü, köşeyi dönüşünü hayal ediyorum.*

*Pek çok şey eskisi gibi, pek çok şeyse bambaşka. Hayat böyle, anne.
Bana hep dediğin gibi, “Roma bir günde inşa edilmedi”yse eğer,
belki de doğduğumuz günden ölene değin en hayati şeyleri
benliğimizin derinliklerinde taşıyoruz. Yani, senin bundan elli yıl
önce, Noel Road’da yürürken taşıdığını, ben bugün galerinin
önünde otururken taşıyorum. Ve resimlerim bir yerlerden geldiyse
eğer, bu yerin seninle benim aramda, o zamanla bu zaman
arasında olduğuna inanıyorum.*

*Birbirimize olan sevgimiz gibi anne, hayatın
hiç son bulmayacağı bir yerde.*

Sen öleli dört hafta oldu. Dün gece ilk kez geri geldin. Ya da bir başka deyişle mevcudiyetin, yokluğunun yerini aldı. Beethoven'in (op. 51) piyano için 2 no.lu Rondo'sunu dinliyordum. Neredeyse dokuz dakika boyunca sen o Rondo idin, ya da Rondo sendin. Uçuculuğun, direngenliğin, kalkık kaşın, sevecenliğin vardı onda.

Bu ağıdı senin için yakıyoruz; Rondo'ya bir tür yanıt bu.

Aynı zamanda okura senin hakkında bir ileti. Senin için olduğu kadar, senin hakkında. Ve birlikte yaşadığımız kırk yıl boyunca, aynı konular üzerine kafa kafaya vererek yaptığımız işler hakkında...

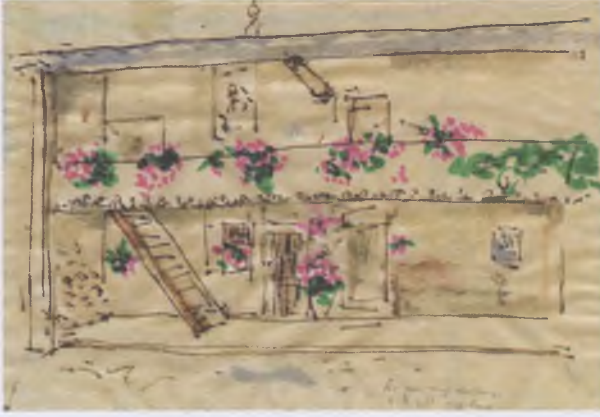
Senin için ve senin hakkında. Solo müzik dinlerken, çoğu zaman başlangıçta insan bir başkasına hitap edildiği, kendisininse kulak misafiri olduğu izlenimine kapılır. Sonra o başkası kendisi olur. Aynı şekilde belki de okurun biri senin yerine geçebilir.

Evin önünde ve balkondaki saksılarda yetiştirdiğin bitkilerini sularken, kimi zaman bu eylemin ibadetle ilintili olduğunu düşünürdüm, bundan sonraki halka ise ibadetle sevdâ idi... Suyun ısı, havaya ve kovanın güneş altında kaldığı süreye bağlı olarak değişirdi. Kimi zaman vücut ısısından daha sıcak olurdu, kimi zamansa ürpertici. Ama bu yaptığın işe gösterdiğin ihtimamı etkilemezdi, ne de sularken kafana geçirdiğin şapka ile seni nasıl sevdiğimi.

Bunları yazarken aniden Mahmud Derviş'in bazı dizeleri geldi aklıma; Ramallah'ta onunla bir lokantadayız (yoksa Nablus'ta mıydı? Sana sorsam, mükemmel hafızanla, tıpkı oyun kâğıtlarını dağıtmaktaki şevkinle kıyaslanacak şekilde, ânında cevap verirdin. Ama artık mümkün değil bu!). O günkü ateşli tartışma sırasında pek az konuştun, ama Mahmud Derviş'ten bir şiir okumasını istedin, bu isteğin onu çok sevindirdi, sakın sakın ezbere okudu.

O gün okuduğunu değil de, şu sırada aklımdan geçenleri yazıyorum:

*“... senden önce ölürsem eğer, dedin bana,
bayatlamış sözcüklerden ve gecikmiş buluşmalardan
esirge beni. Uyuduğum topraktan al götür beni,
zira belki de bir sap yeşillik, ölümün bir başka
dikim olduğunu gösterecektir sana...”*

Bitkilerle uğraşmaktan hoşlanıyordun, temas kurmanın bir yoluydu çünkü bu; geleceğe ayar vermenin — tıpkı dışarıya, soğuğa çıkmazdan önce, kapı önünde atkımı ayarladığın gibi. Geleceğe adamıştın kendini, öyle üyopyalara filan inandığından değil, bu tarzda bir adanmışlık içinde bulunduğumuz zamanı sorgulamamızı ve kimi zaman belki de üstesinden gelmemizi sağlayacağı için. Şimdiki zamanın içinden, geçmişten geleceğe mesajlar taşıyan bir koşucu gibi geçtin; bir koşucunun, bir cokeyin, bir buz patencisinin bedenine sahiptin.

Bir sıçrayışta ata biner, Siyah Kurtuluş Hareketini destekler, buz üzerinde dans ederdin. On dokuzundayken Hintli Dilip’le evlenmiş, tanışmamızdan önce, bir daha dönmek üzere ABD’yi terk etmiştin. Buz üstünde olsun, hayatta olsun temkinli adımlarla ilerler, seçimlerini yaparken asla gösterişe kaçmazdın.

Seni izlerken, tecrübeli bir kâşifin edasını, dikkatini buluyorum. Şapkanı, paltonu giyiş tarzın, başını tutuşun, kapı açarken, arkana döndüğünde. Bir kâşifsin sen.

Sükûnetle, adeta rüyadaymışçasına yol alırken, imkân dahilinde olan, ancak güvenilirliği kanıtlanmamış izler peşindeydin. İçinde bulunduğun zamanın kokuşmuş durağanlığını sessizce, nefretle küçümsediğin içindir ki, alternatif gelecekler vaat eden patikaları yeğledin.

Bir kâşifin iz süren ayaklarına ve parmak uçlarına sahiptin. Boş konuşmazsın hiç; kimi zaman anlık bir tebessüm anlatır her şeyi.

Şimdiki zamanın içinden geçen patikalarda yol alırken, ardına düşülen, meçhul bir geleceğe yararlı olabileceğini varsaydığın şeyler getirirsin geçmişten. Bu seçilmiş mirası, omuzlarında hafif bir sırtçantası gibi taşırsın. Hiçbir ağırlığı yok gibidir. Gelecek ise karşılıklı bakışlarda gizlidir.

Bunları yazdığım masanın üzerindeki bir zarfta gözlüklerin için alınmış iki adet mercek var, yepyeni, doğrudan gözlükçüden gelmiş. Hatırlıyor musun? Sadece sırtüstü yatabiliyordun; morfine rağmen ufacak bir hareket bile son derece ıstırap vericiydi. Gözlüğünü bir takıp bir çıkararak kimi notlar karalıyordun. Bunlar çoğu zaman ya kaybolur ya da bir yerlerde gizlenirdi. Sandra'yla ben de onları yastıkların altından, çarşafın arasından ya da gazete sayfalarının içinden bulup çıkarırdık. Gözlük camlarının yakın görüşü sağlayan alt yarıları (hipermetrop) biraz yıpranmıştı, o yüzden yenilerini ismarlasak mı, demiştin. Ben de eski reçetenden sipariş ettim onları, on gün sonra teslim edilmek üzere. Nedenini bilmiyorum ama adeta bir taahhütte bulunurcasına peşin ödedim parayı. Onları almaya gittiğimde, örtük gözkapaklarını son kez öpmüştüm.

Mercekleri aldım. Gerek sağın, gerekse solun üst yarıları miyopluğu, alt yarlarıysa hipermetropluğu düzeltmek için. Küçüklüğünden beri gözlük ya da kontaktens kullanmıştın. Bu yüzden görme yetin hem yakını hem de uzağı özel bir berraklıkta ayırt etmeye alışmıştı. Geçmiş de, geleceği de?

Onları yaşlı gözlerimin önüne tutup tekrar bakıyorum içlerinden. Gördüklerimin ölçeği giderek karışıyor ama çevresindeki parlaklık artıyor. Sen böyle bir saydamlığın içinden baktın ve gözlemledin, görüşünü keskinleştirmek için elzemdi bu.

Rondo'nun melodisi aklıma düşüyor yeniden. Birkaç kez aniden kesiliyor, uzun sürecek bir sessizliğin habercisi gibi, sonra tekrar başlıyor. Ve her bölümde kimi nakaratları tekrarlıyor. Gözümün önüne tuttuğum gözlüklerinin kendine özgü saydamlığı tıpkı Rondo'nun ısrarı gibi.

Gözlerimi yumup senin tekrarlarını, kendini zapt edişlerini, kırk yıllık mücadele, araştırma, kayboluş ve yarım yamalak cevapların dönüşmesini, kırk yılın tek bir edime dönüşmesini görüyorum.

Bütün bu yıllar boyunca yazdığım hemen her sayfayı önce sana gösterdim. Ve sen göz açıp kapayana kadar karşılık verdin; önerilerde bulundun, daktiloya çektin, gönderilmesi gereken yerlere gönderdin, izlerini sürdün, sözleşmelerin yapılması ve metinlerin çevrilmesi için girişimlerde bulundun.

Yazarken mütemadiyen senin tepkilerini beklerdim. Yazmak benim için adeta soyunmakla bir, yalın bir şeye yaklaşması için okuru yönlendirmeye çalışmak. Ve paylaştığımız bu yalınlık umudu. Birlikte nesnelerin adlarının ardında gizlenenleri görmeye çalışmak istiyorduk, bunu başardığımızda birbirimize kenetlenirdik sıkıca. Bu kenetleniş bana yalnız başıma kaldığımda yazmaya devam etme cesaretini verdi.

Temelli bir alışkanlık halini aldı bu. Şimdi bunları yazarken bile senin yorumunu bekliyorum.

Heybetlinin zıddı ne olabilir sence? Havai mi? Uçucu mu? Senin karakterini yansıtmaması bakımından, Oluşmak edimi Varolmak ediminden çok daha güçlü bir ifade. Seninle ikimiz motosiklet sürerken —kaç kez yaptık bunu yıllar boyunca? Dört?— sen hep çok sakindin ve arka seledede otururdun, buna rağmen motoru ben yönlendirsem de, aslında senin sürdüğün hissine kapılırdım.

Mümkün olan her şeyi Oluşmak için bir araca dönüştürdün. Ahırın üstündeki yatakodamızın tavanının mavisi o nedenle çok münasipti. Kırk yıl önce taşındığımızda tavandaki kalaslar mavi boyalıydı zaten. Gök mavisi. Belki de sinekleri caydıran bir renk olduğu için seçilmişti, zira ineklerin ahır yatakodamızın hemen altındaydı. Sabahleyin uyanınca bu maviye daldardık, sanki gelen günü karşılayabilmemiz için oradaydı. Davetkâr bir mekân.

Birkaç gün önce geçmişten bir ruh davet etti beni. Pilot Amy Johnson. 1930'da Londra'dan Avustralya'ya ilk kez tek başına uçan pilot. Küçüklüğümde onun için söylenen bir şarkıyı hatırlıyorum.

*"There's a little lady who has captured every heart..."**

Vaktiyle onun fotoğraflarını görmüştüm, yüzüne bir kez daha bakmak istedim. Garip önsezimde haklı olup olmadığını anlamak istiyordum. Bazı fotoğraflar buldum. Onları sana gösterebilmeyi ne kadar isterdim. Önce kaşlarını kaldırıp çok geçmeden başını sallayıp onaylayarak gülümseyeceğini sanıyorum.

* "Herkesin kalbini fetheden
bir küçük hanım..." -ç.n.

İkinizde de aynı beklenti dolu duruş vardı. Kâşifler.

Başınızı tutuşunuz. Önünüzde duran bir şeye dikkatle bakarken aynı anda onun ötesine gözlerinizi dikişiniz.

Duş yapıp saçlarını yıkadıktan sonra mutfğa gelir, onları kurutmam için ocağın yanındaki sandalyeye otururdun. Hemen oracıktaki prize takardım kurutucuyu. Ben işimi bitirince saçlarını eller, sonra onları sıkı sıkı arkaya fırçalar, yüzüne ya da iki yanına dökölmelerine izin vermezdin.

Sanki sen ilerlerken rüzgâr onları geriye savuruyormuş gibi
firçalardın saçlarını.

Rema Hammami'nin* sana Uçuşan Etekler lakabını taktığını hatırlasana! Biz de ona Donk (Donkey'nin** kısaltılmışı) derdik, eşek yelesini andıran gür saçlarından ötürü.

Bez pabuçlarının kirlendiğini ve beyazlatılmaları gerektiğini fark edince, hemencecik yıkar ya da ilk fırsatta yıkamak üzere bir leğene batırır, sonra da zarif, becerikli parmaklarıyla boyamaya koyulurdun onları. İşini bitirince, bir sonraki yolculuğa hazır olsunlar diye dolaptaki özel yerlerine koyardın. Kâşifler...

Şimdi sana söyleyeceklerimi bilip bilmediğini bilemem. Bilmenin öyle çok katmanı var ki, ve çoğu zaman en derinlerdeki katmanları kelimelere de, düşüncelere de sığmaz. Bildiğine inanıyorum.

Sen bıçak gibi saplanan sancılar yüzünden kımıldayamadan sırtüstü yatarken, ıstırabını biraz olsun hafifletebilmek için bizler bir doz daha morfin ya da kortizon vermek ya da yastıklarını düzeltmekten başka bir şey yapamazken; sen yemek yemek için doğrulamazken, sıvıları ancak bir kamıştan emerken, lokmaların sadece —o sapını sevdiğin— çay kaşığıyla ağzına verilirken, günde altı kez vücudun yıkanırken, altına bez bağlandığında, uzun süre yatakta kalmaktan yara açılmasın diye biz topuklarını ve dirseklerini ovarken, güzelliğin kıyas kabul etmezdi... Ve bu eşsiz güzellik cesaretinden kaynaklanıyordu.

* Antropolog Dr. Rema Hammami,
Birzeit Üniversitesi öğretim üyesi,
Filistin.

** *Ing.* Eşek —ç.n.

Nasıl? diye sormuştun Sandra'ya, duyarlı parmaklarınla havayı yakalamaya çalışırken, nasıl gidilir?

Gel, dedin, Yves'e elinle işaret ederek, bir şey söyle bana...

Korkuyu yenmeye boşuna çabalamak yerine cesaretinle onu bir konuk gibi karşıladın.

Cesaretinin güzelliği sonuna kadar yalnız bırakmadı seni.
Ve zamana inat şimdi bizimle. Sessizliği dolduruyor.

Arabayla anayoldan eve gelirken, her zamanki gibi o akıl sır ermez ahşap sayvanlı bankın önünden geçtim. Bundan iki yıl önce belediye meclisi, üç mil uzaklıktaki okullarına gitmek için sabah otobüsünü bekleyen köy çocukları için yaptırmıştı bankı.

Öğlen yemeğinden sonra yeniden çalışmaya başlamadan yürüyüşe çıkmayı önerdiğinde, bazen o yöne gitmeye karar verdiğimizi hatırlıyor musun? Bir süre sonra, birazcık şu bankta oturalım, derdin. Daha o zaman bile çok çabuk yoruluyordun, özellikle de dönüşte, bazen kuzey rüzgârına karşı yürümek zorunda kaldığımızda.

Bankta otururduk, bir tuhafılık vardı bu bankta. Oturma yeri çok yüksekti, yerden bir hayli yüksekte. Biz iki yetişkin tüm ağırlığımızla oturduğumuzda bile ayaklarımız zar zor değerci yere.

Orada oturmuş bacaklarımızı sallarken, bunun açıklaması ne olabilir diye düşünür, uygunsuzluğu o kadar komik gelirdi ki gülmekten kendimizi alamazdık. Sabahın sekizinde orada bulunmadığımız için ufaklıkların ne yaptığını hiçbir zaman göremedik.

Şimdi oradan geçerken çoğu zaman ikimizi o bankta oturmuş, sanki sonsuza dek bacaklarımızı sallarken görüyorum.

İkinci vakti bir kâse dolusu ahududu... Gelecek yıla kadar, bahçenin son ahududuları. Yıllar yılı otlarını yolar, kurumuş filizleri ayıklar, yeni sürgünleri fasulye sırkalarına bağlarken görüyorum seni. Ellerini korumak için eldiven giyer, ısırganotlarına söylenirdin.

Bu ahududular, ağustos güneşinin etkisinden dolayı öncekilerden daha iri; yatakta kımıldayamadığın için ağzına birer birer koyduklarından daha tatlı. Haz aldığın bir tat vardı onlarda yine de. Dudaklarını kapattığında hoşnutlukla gülümserdin.

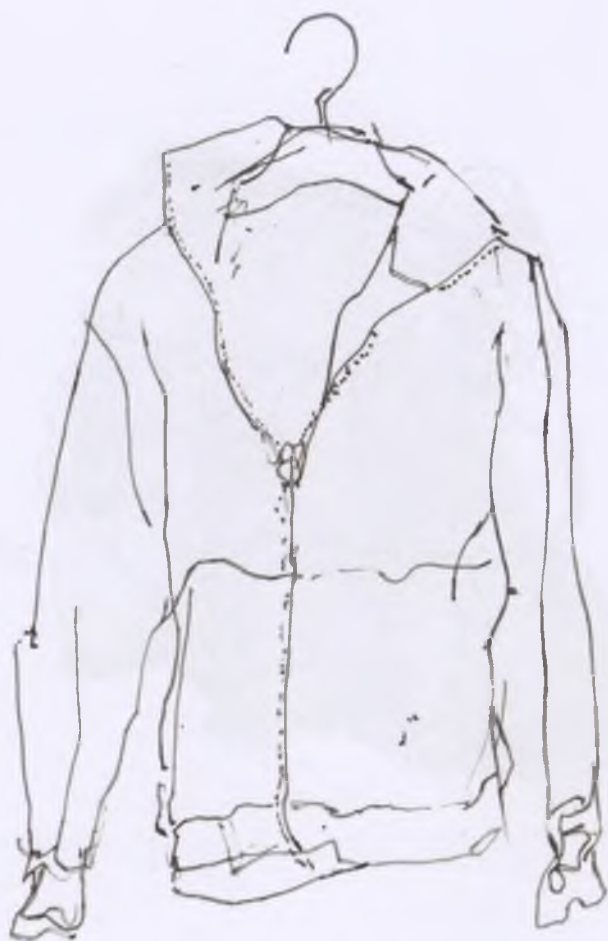
Istıraba tahammül evreniyle tamamen kuşatılmış olan bu hoşnutluğun süresini nasıl ölçmeli? Bilemiyorum. Sınırsız belki de.

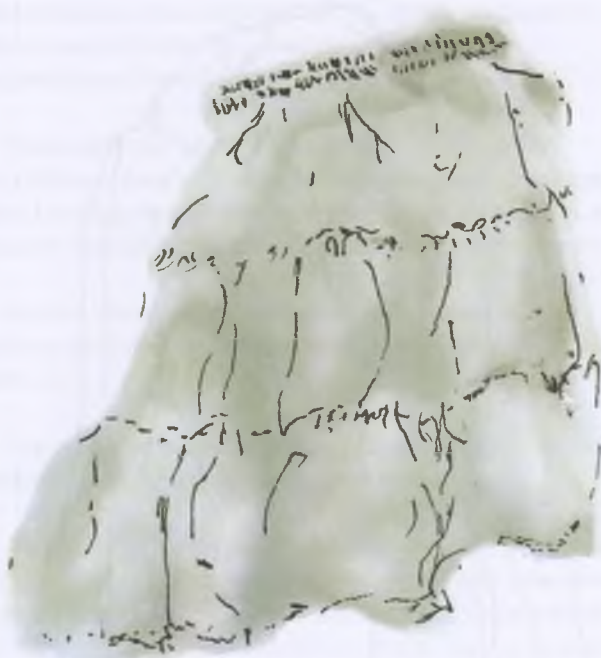
Maamafih bu bilemeyiş beni sana yakınlaştırıyor. Yoksa ağzıma attığım ahududunu tadarken seni mi, bana?

Ya giysilerini ne yapacağız? Şu sırada bu soru pek çok evde bir sevgilinin vefatının ardından soruluyor olmalı. Yanıtlar net: kimini aile yakınlarına, samimi dostlara ve komşulara teklif eder, yardımsever kuruluşlara bağışlarsın. Birkaç parçayı sevdan hatırına kendine saklarsın.

Yanıtlar aşikâr, oysa soru hiçbir yanıta tahammül göstermeyen gizli bir soru işareti gibi ısrarlı.

Bu mesajla giysilerinden bazılarını sergiliyorum:

Geçmişe bakıyoruz, bakarken senin de bizimle birlikte olduğunu hissediyoruz. Elbette saçma bu, çünkü sen geçmişle geleceğin var olamayacağı bir yerde, zamanın ötesindesin. Buna rağmen bizimlesin.

Hesaba kitaba gelmeyecek bir şekilde (kısa bir süre için) zamanın ötesinde bir yerde biz seninle buluşmuş olamaz mıyız?

Böyle bir şeyin vuku bulması, hatırladığımız anların tabiatından ötürü mü acaba? Öyle anlar ki, daha oluşurlarken ölümsüzleşmişlerdi.

Spinoza'dan kim bilir kaç alıntı yazıp basmış ve önüme koymuşsundur! Onlardan biri işte:

“Buna rağmen biz ezeli-ebedi olduğumuzu hissederiz ve biliriz. Çünkü zihin anlayarak kavradığı böyle şeyleri, hatırladığı şeyleri hissettiği kadar hisseder. Çünkü zihnin şeyleri görmesini ve gözlemlemesini sağlayan gözleri aslında birer göstergedir. Bu nedenle biz bedenimizin daha önce varolduğunu hatırlamasak bile, zihnimiz sonsuzluğun bakışı altında bedenin özünü içerdiğinden, onun hem ezeli ve ebedi olduğunu hissederiz hem de bu varoluşun zamanla belirlenemeyeceğini, yani süreyle açıklanamayacağını.

“O halde zihnimiz bedenimizin fiili varoluşunu içerdiği sürece ancak onun devam edeceğini ve onun varoluşunun belli bir zaman dilimiyle belirlenemeyeceğini söyleyebiliriz; bir de şeylerin varoluşunu zamana göre belirleme ve ne kadar süreceğini kavrama gücünün olduğunu.”*

* *Ethica*, çev. Çiğdem Dürüşken, İstanbul: Kabaıcı, Nisan 2012, s. 347. -ç.n.

Nerdesin, annem? Ölülerin asıl mekânının hiçbir yer olduğunu söylemişti birisi. Ama bu ne demek oluyor? Bizim hayatlarımızda bunun karşılığı yok. Hiçbir yerin neresi olduğunu bilmiyoruz biz.

Hareket kabiliyetin günden güne azalırken babamın alnını, saçlarını okşayışını hatırlıyorum: vah yavrums vah, vah canım... Usul usul, neredeyse fısıltıyla, sesi giderek yok olurcasına. Kim bilir kaç kez tekrarladı bu sözleri, anne...

İyi günlerimde varlığımı hissediyorum. Çoğu zaman yukarımda, daha doğrusu yukarıımızdasın. Yayılmış bir varlık. Sanki gülümsüyor gibisin. Yaptığım işi onayladığına inanmak istiyorum ama sanırım bulunduğun yerde onay ya da herhangi bir yargı söz konusu değil artık. Burada, yeryüzünde bizim işimiz yargı.

Kötü günlerdeyse, iyisi mi söz etmeyelim bunlardan, tamam mı?

Ceviz ağacı son haftalarda fevkalade verimliydi, ama artık dallarında nerdeyse hiç ceviz kalmadı. Çoğu stüdyoda kurutulmakta şimdi. Üst üste gelmesinler diye onları bir güzel yaydım, her gün de yerlerini değiştiriyorum. Ama bazıları çürüyor yine de, bir türlü kurumak bilmiyorlar. Bu yılki aşırı yağıştan etkilenmiş olabilirler. Yoksa her zaman böyle miydi? Onları kurtarmanın bir yolu var mı?

Burada gece oldu. Karanlık bir gece. Aşağı vadideki ırmağın sesini duyuyorum: sel gibi akıyor. Bu sel sensin.

Toussaint yeni sona erdi. Kabristan çiçeklerle örtülü. Demet demet çiçekle. 14 Temmuz gecesinin havaifşekleri gibi tıpkı. Sen tam da böyle bir renk cümbüşüün.*

TV'yi kapattığım için mızızlanan Mëlina'ya bağırdıktan sonra, kabahatin onda olmadığını, kendimi iyi hissetmediğimi, seni çok özlediğimi, Mamie'yi özlediğimi söyledim. Ağladı usul usul. Parmağını yüzümde gezdirip (oda karanlıktı) benim de ağlayıp ağlamadığımı kontrol etti. Ağlamıyordum. Ona ağlayamadığımı, ağlamayı beceremediğimi, erkeklerin çoğunun bu kabiliyeti kaybetmiş olduğunu söyledim; eğer kaybetmeselerdi bu denli salak olmazlardı dedim. Sanırım hak verdi bana. Ona gözyaşlarımın içime aktığını söylemedim. Sen bu gözyaşlarısın, benim ve onun.

Ve nerede olduğunu bilmiyoruz; bedeninin yattığı yeri ziyaret ediyoruz. Yakında seçtiğimiz taşlar kabrine yerleştirilecek. Ortasına toprak koyacak ve çiçekler dikeceğiz. Çok güzel olacağına inanıyoruz, öyle olacağını ümit ediyoruz.

Her zaman yaptığın gibi bu yazdıklarımı bilgisayara geçirmeni isteyemeyeceğimi biliyorum. O nedenle senin yerine biz yapacağız.

* Tüm ermişler adına her yıl kasım ayında yapılan Katolik yortusu. -ç.n.

Resimler, çizimler, fotoğraflar ve alıntılar

- Ön Kapak *Quincy'ye giden yol*, Mélina'nın çektiği fotoğraf, 2013
- Arka Kapak *Beverly kahve fincanıyla*, John 05.11.1993
- S. 9 *Beverly*, Yves'in eskizi, 01.08.2013
- S. 11 *Beverly*, Yves'in eskizi, 1994
- S. 13 *John'un portresi*, Yves, 1994
- S. 14 "... senden önce ölürsem eğer, dedin bana," Mahmud Derviş
- S. 15 *Balkondaki sardunyalılar*, *Beverly için*, John'un çizimi
- S. 16 *Beverly'nin paltosu*, Yves'in çizimi, 1994
- S. 19 *Beverly ve John, Cloiset*, fotoğraf Jean Mohr, 1976
- S. 20 *Beverly*, John'un eskizi, 1980'ler
- S. 22 *Beverly*, Nü, John'un eskizi, 1974
- S. 23 *Amy Johnson*, Daily Herald Arşivi / National Media Museum / Science & Society Picture Library
- S. 24 *Beverly elinde sigarayla*, fotoğraf Jean Mohr
- S. 26 *Quincy'deki ev*, 1992
- S. 29-31 *Giysiler ve pabuçlar*, John'un eskizi, 2013
- S. 32 *Beverly*, John'un eskizi, 01. 08. 2013
- S. 33 Spinoza'dan alıntı: *Ethica*, Bölüm 5,
"Aklın Kudreti ya da İnsanın Özgürlüğü Hakkında"
- S. 35 *Beverly (profil)*, Yves'in eskizi, 1993 Noel'i
- Baş ve son sayfalar *Beverly'nin çalışma odasında*, fotoğraf John Christie, 2009.

Metis Yayınları
İpek Sokak 5, 34433 Beyoğlu, İstanbul
Tel: 212 2454696 Faks: 212 2454519
e-posta: info@metiskitap.com
www.metiskitap.com
Yayınevi Sertifika No: 10726

Metis Edebiyat
Uçuşan Etekler, Bir Ağıt
Yves Berger, John Berger

Metin Yayın Hakları © John Berger ve Yves Berger, 2014
Türkçe Yayın Hakları © Metis Yayınları, 2014
Çeviri Eser © Beril Eyüboğlu, 2014
Görseller © Her sanatçının kendisine aittir.

İlk Basım: Mayıs 2014

Metis Edebiyat Yayın Yönetmeni: Müge Gürsoy Sökmen
Kitap Tasarım: John Christie
Grafik Uygulama: Emine Bora, Sedat Ateş
Dizgi ve Baskı Öncesi Hazırlık: Metis Yayıncılık Ltd.

Baskı ve Cilt: Yaylacık Matbaacılık Ltd.
Fatih Sanayi Sitesi No: 12/197-203, Topkapı, İstanbul
Tel: 212 5678003
Matbaa Sertifika No: 11931

ISBN-13: 978-975-342-956-6

Kitapta kullanılan yazı karakteriyle ilgili not:
Kitabın yazı karakteri Plantin Light, ilk kez 1913'te çizilmiş
bir fontun modernleştirilmiş versiyonu olan Monotype Plantin
font grubuna dahildir. Bu karakterlerin orijinali 16. yüzyıl kadar
eskiye gider: Robert Granjon tarafından çizilen ve etkin bir
Rönesans hümanisti, yayıncısı ve ciltçisi olan Christophe Plantin'in
(1520-1589) adıyla anılan, günümüzde Times Roman gibi yaygın
kullanıma sahip bir grup fontun da atası olan serifli yazı karakterlerinin
ortak adıdır.

Metis Edebiyat

ISBN-13: 978-975-342-956-6

Metis Yayınları
www.metiskitap.com

